ҮГЛӨӨДЭР—СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТА ХЭХЭ ҮДЭР

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ
ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 31 (4923) | 1946 он, февралиин 9, суббото | Сэн 20 мүнгэн

Манай Эсэгэ ороной хилэнүүд дайсанда ойроо хүртэшэгүй байхые хэн хүсэнэб, манай Эхэ ороной үнэн хамгаалагшад болохо манай Улаан Армиие ба Уһан-Сэрэгэй Флодые мүн саашадань бүхэжүүлхые хэн эрмэлзэнэб, тэрэ хүн коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосовалха байна.

(Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалгаһаа)

1946 оной февралиин 6-да Москва городой Молотовско һунгуулиин округой һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ

Нүхэр В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Таанар ба таанарые түлөөлһэн һунгагшад намайе Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлһэн байна, тиигэжэ Москвагай Молотовско һунгуулиин округой һунгуулиин комисси минии кандидатурые регистрацилба. Энээгээрээ коммунистическэ партида таанарай үзүүлһэн этигэл найдабариин түлөө, партиин түлөөлэгшэ болохо намда өөртэмни таанарай үзүүлһэн этигэл найдабари ба нэрэ хүндын түлөө таанарта гүнзэгы баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт. **(Нэрьемэ альга ташалган. Барандаа хүл дээрээ бодоно).** Эндэ минии ба минии хүдэлмэриин тухай хэлэһэн һайн һайхан үгэнүүдэйтнай түлөө таанарта баяр хүргэнэб. **(Альга ташалган).** Өөрынгөө ээлжээндэ би депутадай гол уялганууд тухай нүхэр Сталинай хэлэһэниие: агуу ехэ Ленинэй агуу ехэ түхэл дүрсые урдаа абажа ябаха ба бүхы юумэндэ Лениниие дууряаха гэһэниие һайн ханажа ябанам гэжэ таанарые ба бүхы һунгагшадаа этигүүлхые хүсэхэ байнам. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).** Лениниие дууряаха гээшэ — мүн хамта Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ агуу ехэ Сталиниие дууряаха гэһэн удхатай юм. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалган.)** Ленин ба Сталиниие дууряаха ба хэрэг дээрээ депутадай нэрэдэ хүрэмөөр байхаһаа үлүү ехэ ондоо һайхан зорилго депутат хүндэ байха ёһогүй. Энээндэ минии бүхы сэдьхэлээрээ хэзээ бүхэндэ эрмэлзэхэл байһандамни, нүхэд һунгагшад, этигыт. (Альга ташалган).

Бидэнэр шэнэ, бүгэдэниитын һунгалтын урда тээхэнэ байнабди. Энэ һунгалтада ороноймнай наһаа хүсэһэн бүхы зон хабаадалсажа байна. Мүнөө коммунистическэ партиин хүтэлбэридэ, советскэ правительствын политикада Советскэ Союзай бүхы оломилжон улад зоной ямараар хандадаг байһанай шалгалта боложо байна. Теэдшье бидэнэр урагшаа этигэл найдабаритайгаар хараха үндэһэ баримтатай байнабди. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой үшөө ехээр батажаһан ба хүдэлмэрэе эбтэй эетэйгээр ябуулжа байһан ушар энээниие мүн гэршэлнэ. Хэрбээ манай ороной хүтэлбэридэ ямар нэгэн ондоо, коммунистическэ бэшэ партии ороо һаа һайн байха бэлэй гэжэ хилын саана хэн нэгэн мүнөө болтор горьдожошье байхаяа һаагагүй. Тиимэ уладуудта энгэй нэгэн оньһон үгөөр харюусажа болохо: „Халагни алаг даа, моримни алаг даа"... (Энеэдэн. Альга ташалган). Тиимэнүүд уладууд тухай, юрэ хэлэбэл, „хойто наһанай" уладууд тухай олыешье хэлэһэнэй хэрэгынь үгы. (Энеэдэн. Альга ташалган). Манай арадай ушар хэлэхэ болоо һаа, энээн тушаа арад зомнай өөрын һанал бодолтой байха юм. Советскэ хүнүүдэй өөрынгөө коммунистическэ партитай түрэл ба эжэл болошопон хадань яаха гээшэб! **(Нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).** Тиибэ яабашье хэрбээ энэ ушарта хилын саана хэн нэгэнэй дурагүйлхөө һаань, тэдэ хүнүүдэй һанаань иигэжэ амаруулха байнабди: мүнөө мүн бусадшье оронуудта коммунистнууд хадаа хүтэлбэрилэгшэд боложо, үргэн олон арад зоной этигэл найдабариие хүлеэжэ байһан ябадалтай үсөөн бэшэ ушаржа болохо байна. **(Альга ташалган).** Энэ ушар хадаа ажабайдалай хэшээл һургаалнууд миин талаар ошодоггүй байһаниие баримталан харуулна. Тиимэ хадаа, газар юртэнсэ имагтал эргэлдэдэг тэды бэшэ, харин эгтээ талаар эргэлдэнэгүй, өөрынгөө ерээдүйн эрхим байдал тээшэ урагшаа дабшаха өөрын замтай байна гэжэ хэлэхэдэ болоно **(Альга ташалган).**

Германитай, удаань мүн Японитой болоһон дүрбэнжэлэй дайн болбол залуу советскэ гүрэндэ айхабтар ехэ шалгалта болоһон байгаа. Арад зоной бүхы духовно ба материальна хүсэнүүдые эршэдхэн зангидхаһан энэ дайн хадаа большевистскэ партиин политикын онсо ехэ шалгалта, мүн түүнһээ үлэмжэ, Советскэ республикын гүрэнэйнь байгуулалтын найдамтай бата байһанай шалгалта болоһон юм. Советскэ гүрэн энэ шалгалтые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараа гэһэниие мүнөө хэншье буруушаажа шадахагүй.

Октябрьска революци болтор Россин ямар байһаниие мүнөө ямар болоһонтойнь сасуулаад үзэгты. 1904—1905 онуудай ород-японско дайн хаанта Россие һэжэрэн доһолгоһониинь мэдээжэ. Хаанта ёһоной дээгүүр түрүүшын аянга дэлдэһэн ородой түрүүшын революци тухай хамаг хүн һанана. 1914—1917 онуудтахи Германитай болоһон дайн хаанта ёһоной гол үндэһыень хуха татажа, Россидахи буржуазно-помещичье байгуулалтые усадхан түгэсэһэн бэлэй. Тэрэ үедэ хаанта правительство өөрынгөө диилдэһэниие мэдэржэ, Японитой болоһон дайн сэрэгые яаран дүүргэһэн байгаа. Германитай болоһон дайе хаанта Росси болбол дабан тэсэжэ шадабагүй, энээгээрээ хуушан ёһо гуримай хэды шэнээн үмхирһэн ба наһаа дүүрэһэниие харуулаа һэн.

Энээнтэй манай ороной мүнөөнэй байдалые, Германитай болоһон, удаань мүн Японитой болоһон хүндэ хүшэр дайн сэрэгэй дүүрээд байһан үедэ, сасуулаад үзэгты. Агрессорнүүд хоюулаа өөһэдынгөө сателлидүүдтэй хамта, гол түлэб, манай Улаан Армиин аша габьяагаар бута сохигдобо. **(Альга ташалган).** Советскэ Союз болбол баруун тээ, удаань мүн зүүн тээ илалта туйлажа гараһа, энэнь хуушан, советскэ болохоһоо урдахи үедэл тоншье адли бэшэ байханьэли бэзэ. Эдэ айхабтар ехэ шалгалтануудые дабан гаталжа, Советскэ Союз болбол уласхоорондын ажабайдалай тон шухала нүхэсэл боложо, улам ехээр урагшаа дабшаһан байха юм. СССР болбол мүнөө дэлхэйн тон хүндэтэй державануудай зэргэдэ ороод байна. **(Альга ташалган).** Мүнөө Советскэ Союзай хабаадалгагүйгөөр гү, али манай Эхэ ороной һаналые дуулангүйгөөр уласхоорондын харилсаануудай горьтойхон асуудалнуудые шиидхэжэ болохоо болёо. Нүхэр Сталинай хабаадалсаха ябадал хадаа уласхоорондын орёо бэрхэ проблемэнүүдые амжалтатайгаар шиидхэхэ эрхим гаранти мүн гэжэ тоологдодог. **(Альга ташалган).** Бэеэ һамааруулангүйгөөр ба капитализмын оронуудта реакционно хүсэнүүдэй үшөөл хэды шэнээн бүхэ голтой байһаниие хододоо һанан ябаха зуураа, бидэнэр иимэ ушарые ойлгохо ёһотойбди гэбэл, уласхоорондын харилсаануудта мүнөө Советскэ Союзай эзэлээд байһан тэрэ шэнэ ушар байдал болбол ямар нэгэн өөрөө хүрэжэ ерэһэн гэнтын ушаралай үрөөр бии болоо бэшэ, харин тэрэ болбол эб найрамдалые хүсэдэг бүхы арадуудай ашаг туһада тааража, мүн баһа демократическа хүгжэлтын ба өөһэдынгөө национальна бэеэ даанхай байдалые баталха замаар ябаһан бүхы оронуудай ашаг туһада тааража байна гээшэ.

Эдэ бүхы ябадалнуудай **аша габьянь,** түбхын түрүүндэ, героическа Улаан Армида хабаадана. **(Альга ташалган).** Манай улаанармеецүүд, улаанфлотецууд, офицернүүд болон бүхы түрэлэй буу зэбсэгэй командирнууд Эхэ оронойнгоо алдар солын хэрэгтэ шэн зоригтойгоор албаа ябуулба. Генералиссимус Сталин түрүүтэй манай генералнууд болон маршалнууд Советскэ Союзые суурхуулһан ба алдар хүндыень үргэһэн байна. Дайсан хадаа Москвагай үүдэн шадар тогтоогдожо, энэнь советско-германска фронт дээрэ болоһон хубилалтын эхин болоһон юм. Дайсан хадаа Ленинградые хүреэлбэшье, Ленинградые буляан абаха түсэбөө гүйсэдхэхэ хаба тэнхээгүй байшоо. Дайсан хадаа Сталинград шадар бута сохигдожо, энэ гэһэн сагһаа хойшо манай фронт дээрэ германска армиин гүйсэд бута сохигдохо ябадал эхилээ. Эдэ зорилгонууд болбол агуу ехэ полководец нүхэр Сталинай стратегическэ түсэбөөр ба сэхэ хүтэлбэреэр шиидхэгдэһэн байгаа. **(Нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).**

Дайсаниие бута сохиһон ябадал хадаа илалтые хангаһан бүхы советскэ арадай хүсэ шадалаа гаргаһанай үрэ мүн байна,

хүдэлмэриин үдэрые һунааха ушартай болоо һэмди. Хэдэн миллион эхэнэрнүүд колхозууд, фабриканууд болон заводуудта эрэшүүлые халаһан байха юм. Залуушуул хадаа наһатайшуулай хэдэг хүдэлмэриие шэн зоригтойгоор бүтээдэг байба. Тон шухала зүйлөөр хангаха хэрэгтэ горьтойхон хизаарлалта хэхэ ябадалтай, гэр байрын хүндэ хүшэр дутагдалтай, холын нюлагуудта нүүхэ ябадалтай ба сэрэгэй үеын бусад бэрхэшээлнүүдтэй эбсэхэ ушартай болоо һэн. Тиибэ яабашье, манай арадай ажахы болбол өөрынгөө гол зорилгонуудые гүйсэдхэжэ шадаба. Фронтын хэрэглэлнүүд таһалгаряагүйгөөр ба забда залигүйгөөр хангагдажа байгаа. Тылнай, ехэхэн хизаарлалгатайгааршье һаа, мүн лэ зайлуулашагүй хэрэглэлнүүдээр хангагдажал байгаа. „Хамаг юумээ фронтдо" гэһэн нүхэр Сталинай уряае бүхы советскэ арад нэгэн һаналтайгаар дэмжэн абаа һэн, тиигэжэ илалта гээшэ батаар олдоһон байха юм. **(Альга ташалган).**

Бидэнэр болбол фронт ба тыл дээрэхи бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан гаража илалтада ерэбэбди. Бидэнэр илалта туйлажа шадаабди, юундэб гэхэдэ гансал дайнай үе соо бэшэ, мүн дайнай урда тээхи жэлнүүдтэшье үнэн зүб харгыгаар ябаһан байгаабди. Бидэнэр зам дээрэһээ дотоодын дайсадые, эсэсэй эсэстэ хариингаа эзэдтэ алба хэдэг шпионско-диверсантска банда боложо тониһон тэдэ бүхы һүйдхэлшэд ба хоротон харатаниие хаман арилгажа хаяабди. Манай дотоодын хэрэгүүдтэ хари тээһээ хамаархан оролсохо гэдэг һанал дурые советскэ арадай үни хада үлти сохиһониинь мүн лэ мэдээжэ. Мөөртэмнай модо хабшуулхые һэдэдэг хүнүүдэй хэды байбашье һаань, манай арад өөрынгөө орониие шэнэдхэжэ, хүсэн түгэлдэр социалистическэ гүрэниие байгуулаа. **(Альга ташалган).** Улаан Армиие байгуулһан, оронойгоо индустриализациие ябуулһан, колхозуудай һуури дээрэ хүдөө ажалаа шэнэлһэн, хүн зонойнгоо культурна хэмжээе үргэхэ талаар эршэмтэйгээр хүдэлмэрилһэн ба техническэ болон бусад мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ үсэд шанга хүдэлмэри хэһэн ябадалнуудаар манай илалтын үндэһэ һуури табигдаһан байгаа. Тиигэжэ мүнөө алдарта дүнгүүдээ гаргаха арга боломжотой болоод байнабди: бидэнэр тон ехэ аюултай дайсаниие бута сохибобди, алдарта илалтые туйлабабди, советскэ арадуудай бүлые үшөө ехээр нягтаруулан нэгэдүүлбэбди, Советскэ Союзай уласхоорондын хүндэ ямбые үзэгдөөгүй үндэр дээрэ үргэбэбди. Большевистскэ партиин политикын зүб байһаниие энээнһээ һайнаар шалгаха шалгалта хэрэгтэй аал? **(Альга ташалган).** Энээнэй һүүлээр манай партида этигэдэг найдабари юундэ иимэ ехээр ургааб, нүхэр Сталинай хүтэлбэридэ этигэдэг найдабари юундэ иимэ нугаршагүй хагууб гэжэ ойлгожо ядамаар бэшэ. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).**

Дайнай дүүрэһэнтэй хамта манай урда шэнэ зорилгонууд гаража, бидэнэртэ мүн шэнэ уялга үүргэнүүдые тохоно.

Дайн сэрэгэй таһалдуулһан хэрэг ажалайнгаа хойноһоо орохо саг ерэбэ. Социалистическэ ажаүйлэдбэриие дайнай урда тээ хүрөөд байһан хэмжээдэнь хүртэр үр-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

1946 оной февралиин 6-да Москва городой Молотовско һунгуулиин округ[о] һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаан дээрэ

нүхэр В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ

(Үргэлжэлэл. Эхининь 1-дэхи нюурта)

гэхын тулада нэгэ хэдэн саг бидэнэртэ хэрэгтэй болохо байна. Хоёрхон жэл үнгэрөөд орхиг, бидэнэр энээниие туйлахабди, харин энэ хадаа ямаршье капиталистическэ орондо хүсэ хүрэгдэшэгүй байха юм. (Альга ташалган). Энэ зорилго болбол мүнөө жэлһээ хойшо бидэнэй эхилһэн ба арадай ажахын сэрэгэй урдахи хэмжээнһээ сааша олон юумын талаар хэтэрэн гараха арга-боломжо бидэндэ олгожо үгэхэ байһан шэнэ табанжэл соо гол хубинь боложо орохо юм. (Альга ташалган). Бидэнэр хүдөө ажахыда хэрэгтэй зэргээрынь тракторнууд, хүдөө-ажалай машинанууд болон үтэгжүүлгэнүүдые бүтээн үгэхэ ажаүйлэдбэриин тиимэнүүд һалбаринуудые, мүн баһа түмэрзамай транспорт ба бусад шухала зүйлэй (уһан далайн, гол мүрэнэй, автомобильна) транспортые паровозуудаар, вагонуудаар болон зайлашагүй хэрэгтэй бүхы юумэнүүдээр хангаха һалбаринуудые дахин дэлгэрүүлжэ байнабди. Городууд болон тосхонуудай хүн зониие үргэн хэрэглэлэй эд товараар хангаха бүхы хэрэгые һайжаруулха гэһэн зорилгонууд ээлжээн дээрэ байна. Энээниие үйлэдхын тулада манай ажаүйлэдбэриин хэдэн һалбаринуудые урагшань татаха хэрэгтэй. Гэр байраар дугалдажа байха ябадалые дабажа гараха хэрэг гээшэ германска булимгарагшадай хэһэн дайнай һүүлээр үлэһэн ехэхэн һандаралнуудай болоһон ушарһаа, мүнөө тон хурса асуудал болоод байха юм. Һургуули болон больницануудые, институт болон лабораторинуудые, кино болон театрнуудые ба бусад олон культурна болон бытовой албан газарнуудые бариха ябадалые бидэнэр ёһотой үндэр хэмжээдэ табиха зуураа, үнгэрһэн сагайнгаа хүдэлмэриин дутуунуудые ба бусад оронуудай дүршэлые улам үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһаниие бүхы юумэндэ бодолсохо ушартайбди. Москвичууд столицые шэнэдхэн зохёохо түсэбүүдые урдэа дахин дэлгэхэ юм. Тиин бидэнэр гүрэн түрын энэ ехэхэн хэрэгтэ бултааран эдибхитэйгээр хабаадалсахабди. (Альга ташалган).

Дайнай урда тээхэнэ парти ба правительство болбол СССР-эй гол экономическа зорилго шиидхэхэ ябадалые практическаар табиха ба бэелүүлхэ саг ерээ гэжэ мэдэрэл хэлэһэниие таанар һанана бэзэт. Энэ гол зорилго иигэжэ хэлэгдэһэн юм: Европын үлэмжэ хүгжэнги капиталистическэ оронуудые ба Америкын Холбоото Штадуудые экономическа талаар намнан хүсэхэ болон ахин гараха ба энэ зорилгые тон ойрын сагай турша соо эсэслэн шиидхэхэ. Манай орон доторхи хүн зоной дүүшэ бүхэндэ тон хүгжэнги капиталистическэ оронойхиһоо бага бэшэ ажаүйлэдбэриин продукци бүтээгдэхэ ёһотой,—зорилгомнай иимэ. (Альга ташалган).

Бидэнэр энэ хэрэгтэ амжалтатайгаар ороо һэмди. Зүгөөр Германиин добтолһон ябадал хадаа захалһан угаа ехэ хүдэлмэриемнай таһалдуулаа. Мүнөө бидэнэр энэ зорилгын шухала байһаниие үшөө үлэмжэ гүнзэгыгөөр ойлгожо, энэ хэрэгтээ дахин орохомнай, тиигэжэ хүдэлмэриимнай темп агууехэ зорилгын нэрэдэ хүрэмөөр байхын хойноһоо оролдохол байнабди. Ганга нүхэн уруу ажаүйлэдбэриин унадаг кризисүүд манайда үгы ба байхашьегүй, энэнь капиталистическэ оронуудта байдаг шанартай юм. Манайда хүдэлмэригүйдэлгэ байдаггүй ба байхашьегүй, ушарынь хадаа бидэнэр капитализмын тушаа гэнжэһээ ба үмсын эдлэлэй эзэрхэлгэһээ үни хада сүлөөрэнхэйбди. Манай фабрика болон заводууд дээрэ, колхоз болон совхозууд дээрэ, түмэр зам болон албан газарнууд дээрэ дэлгэрһэн үнэн ушартай ажал ба социалистическэ мүрысөөн ажахыемнай урагшань дэбжүүлнэ. (Альга ташалган). Хүн бүхэнэй ажалай үлэмжэ бүтээсэтэй болохын хойноһоо илангаяа һанаагаа табиха зэргэтэйбди, ушарынь хадаа энээндэ гансал ажалшан бүхэнэй өөрынь ашаг туһа бэшэ, мүн гүрэнэй ниитын ашаг туһа байна. „Дубинушка“ гэжэ дуу дуулан хүдэлмэрилдэг саг үнгэрөө. „Дубинушка“ гээшэ—һайхан дуун хаань лабтай. Мүн „Эй, ухнем“ гээшэ баһал һайхан дуун. Гэбэшье овоць бүхэн өөрын хаһатай юм. Манай үе сагта, машина болон үндэр ехэ техникын үе сагта,—үшөө тиигээд „намнан хүсэхэ болон ахин гараха“ гэлсэжэ байхадамнай,—наука ба техникын мүнөө үеын туйлалтанууд манай ажаүйлэдбэриие, бүхы арадай ажахые хүгжүүлхэ хэрэгтэ улам ехэ үүргэ дүүргэдэг байхын тула арадайнгаа ажахын бүхы һалбаринуудта шэнэ техникые улам үргэнөөр ба ашагтайгаар нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Тиигээ һаа бидэнэр үлэмжэ хүгжэнги капиталистическэ оронуудые экономическа талаар намнан хүсэхэ болон ахин гараха зорилгые манай ороной ашаг туһын ба коммунизмын ашаг туһын эрилтын ёһоор амжалта түгэс шиидхэхэ байнабди. (Альга ташалган).

Энэ айхабтар ехэ зорилгые эсэслэн шиидхэхын тулада бидэнэртэ эб найрамдалай удаан саг ба манай ороной аюулгүй байдалые хангаха ябадал хэрэгтэй байһаниинь элитэ бэзэ. Советскэ Союзай эб найрамдалые хүсэдэг политика болбол ямар нэгэн ойро зуурын үзэгдэл бэшэ. Тэрэнь манай арадай үндэһэн ашаг туһаһаа ба гол шухала хэрэглэлһээ, материальна тэнигэлэн байдалаа түргэнөөр дээшэлүүлхэ гэжэ эрмэлзэдэг ябадалһаань, өөрын, шэнэ, культурна,социалистическэ һуудалаар түбхинхэ хэрэгтэ советскэ хүнүүдэй угаа ехээр дугшадаг ябадалһаань ба хэрбээ бүлэг агрессор нохосуудай гэнжэдэ уяагай һуугаа юм һаань Советскэ Союзай эдэ бүхы зорилгонуудаа амжалтатайгаар шиидхэхэ байһандань манай арадай гүнзэгыгөөр этигэдэг ябадалһаа дулдыдан гарана. Ушар иимэ дээрэһээ советскэ арад болбол эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдалые эбдэжэ боломоор гуламтанууд тухай гү, али иимэшнэрүү удхатай ямар-нэгэн интригэнүүд тухай хэрэгэй гархалаар тон һэрэмжэтэй байдаг байна. Манай арад баһа мүнөөшье, хэрэгтэй болоһон сагтачь, бэеэ һэргэлэн баряад байна. Жэшээень хэлэхэдэ, манай союзнигай захиргаалдаг райондо гитлеровскэ бута сохигдоһон армиин зуун мянган германска сэрэгүүдэй энэ тэрэ боложо үлөөд байһан иимэнүүд үнэн ушарнуудай хажуугаар гаража болохоор аал? Иимэ байдалые һалгааха шухала гэжэ союзнигай мэдэрһэн ябадалай һайн тээшэ гараха удхашанарые мэдэрэнгүй байжа болохогүй. Үгышье һаа—ондоо нэгэ ушар. Советскэ Союзда зэбүүн хоролхуу байһаараа али ба шэнэ демократическа Польшодо эсэргүү ямаршье атагай авантюрануудта бэлэн байдаг польско фашист генерал Андерсын арбаад мянган сэрэгүүд мүнөө хүртэр Италида союзнигуудай зөөри дээрэ байна. Иимэнүүд үнэн ушарнуудые арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай ашаг туһада гэжэ элирхэйлжэ яашье болохогүй. Али, энэ, иимэ ушар. Австриин территори дээрэ советскэ зоны саада тээ полковник Рогожиной сагаангвардейскэород ябган сэрэгэй корпус байһаар байна. Энэнь дайнай үедэ Гитлертэ хүлһэнэй зарсын алба хэжэ байһан юм. Мүн лэ тэрэ эб найрамдалай ба союзнигуудай хоорондохи хани барисаанай харилсаануудай ашаг туһада эдэ золигуудай бандые усадхахын эрилтэ хэһэмнай элитэ

Советскэ Союз болбол арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдалые сахиха шэнэ, үлэмжэ бодотой организаци байгуулхын тулада бага бэшэ юумэ хээ. „Нэгэдэмэл нацинууд“ гэжэ организаци хүдэлмэридөө ороод байна, тиин тэрээнэй шухала зорилгонуудаа бэелүүлхэ ябадалдань амжалтануудые хүсэнэбди. Энэ организацида манай хабаадалга болбол тус организаци хадаа шэнэ дайн сэрэгүүдые уридшалан һэргылхэ ба ондоо арадуудай дура зоригые хүсэрхэн доромжологшодые, бүхы ба али бүхы империалистическэ агрессорнүүдые гамаар хазаарлан татаха гэһэн бодото үүргэеэ дүүргэхэ ябадалдань зорюулагданхан гээшэ. Бүгэдэниитын эб найрамдалай ашаг туһада Советскэ Союз хадаа эб найрамдалые хүсэдэг ехэнүүд ба бага нууд оронуудтай хамтын эбтэй эетэй хүдэлмэри хэхээр хэзээшье бэлэн байдаг. Советскэ Союз дотор дайнда шуналтай авантюристическэ бүлэг хүнүүд гэжэ байхагүй, тиимэ хүнүүд зарим хэды ондоо оронуудта эзэрхэг ангинуудай дунда бии байдаг байна. Тэдэ оронуудтахи садаха дэбтэхэеэ болиһон империалистнууд мүнөөнһөө абаад „дэлхэйн гурбадахи дайн“ тухай аюул ехэтэй шашаг шаляа тараан дэмжэжэ байха юм. Арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай үнэхөөр бодото талабаригшад Советскэ Союзай үмэнэһөө үнэн союзник ба найдамтай түшэг тулгуурила мүн хойшодоошье оложо абаха байна. (Удаан үргэлжэлһэн альга ташалган).

Энэ хадаа Улаан Армиин ба манай Уһан-Сэрэгэй Флодой хүсэн шадал тушаа һанаа зоборигүй һуухабди гэһэн ябадал бэшэ. Үгы, зэбсэгтэ хүсэн тухайдаа манай анхарал һулархагүй. Манай Арми хэзээ-хэзээнэйхиһээ ехээр байлдаанай дүршэл оложо абаа, бүхэжөө, хатуужаа. Дайнай ябаса соогуур манай арми шэнэдхэгдэн эмхидхэгдэхэ ехэхэн зам үнгэрэн гаража, дайнай хэрэгэй мүнөөнэй эрилтэнүүдтэй зохилдуулан хубилаа. Манай сэрэгүүдэй дайшалхы зориг һүлдэ ба советскэ патриотизм мэдээжэ. Манай арми болбол буу зэбсэгэй тон шэнэ зүйлнүүдэй талаар ямаршье ондоо ороной армида юугээршье булигдахагүй байхын тулада правительство ба Улаан Армиин хүтэлбэрилэгшэд бүгэдыень хэнэ. Ушарынь хадаа эдэ бүхы жэлнүүдтэ Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй толгой дээрэ агууехэ полководец ба манай ороной хурса мэргэн вождь Генералиссимус Сталин байна. (Бүхы залай нэрьемэ оваци).

Эдэ бүгэдэ болбол манай шэнэ, дайнай һүүлдэхи зорилгонуудые тодорхойлжо үгэнэ.

Энээндэ манай ороной ба манай хэрэг үйлын ерээдүй байдалые тодорхойлжо байгаа дотоодын ба гадаадын ёһоной ехэхэн проблемэнүүдшье, мүн хойшолуулагдашагүйгөөр шиидхэхые эрижэ байгаа мүнөөдэрэй зорилгонуудшье хабаадаха юм. Большевитскэ парти хадаа эдэ зорилгонуудые шадамарааp тааралдуулан табиха гэжэ бидэниие һургадаг. Гүрэнэй үндэһэн зорилгонуудые шиидхэхэ ябадалда хэрэгтэй болохо хүсэн ба зөөри хэрэгсэл элсүүлжэ зангидангүйгөөр бидэнэр этигэл найдабаритайгаар урагшаа хаража шадахагүйбди гэхэ зуура, дайн гээшэ манай гүрэнэй байгуулгын бүхы үнгэрһэн үе соо тиимэ большевистскэ политикын бүхы зүбтэй байһаниие онсо ехэ хүсэтэйгөөр харуулһан тухай хэлэһэнэйшье үлүү. (Альга ташалган). Большевистскэ партиин энэ генеральна шугамай гүнзэгы удхые манай арадай үни хада ойлгоһон тэрэ арсашагүй үнэн ушарые манай партиин гол гол туйлалтануудай нэгэн гэжэ тоолоходо болоно. (Альга ташалган). Зүгөөр хүн зоной һуудал байдалые һайжаруулха тушаа тулажа ерэһэн хэрэглэлнүүдые хангахын тулада, манда яһала ехэ бии байһан арга-боломжонууд улам үргэнөөр ба эрид шангаар хэрэглэгдэхэ һэн гэжэ парти хэзээ бүхэндэ эрилтэ хэдэг байгаа. „Жэжэ асуудал“ гээшэ гэжэ хойрогоор хандажа хэрэгсээдэггүй ябадалтай парти болбол гансал большевистскэ өөрын шүүмжэлгэ хэхэ бэшэ, мүн баһа муу хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриие эдибхитэй олониитын шүүмжэлгэдэ табиха ябадалда уряалан, хэзээ бүхэндэ хайра гамгүй тэмсэл ябуулдаг бэлэй. Сохом мүнөө тиимэнүүд түрэлэй олон хэрэгүүдые дайнай орхиһоной һүүлээр, энээн тухай манай эмхи зургаанууд ба албан газарнуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ һануулхань зүйтэй байха һэн байна.

Хүдэлмэрилхэ шадабари дээрэһээ оло[н]
юумэ,хүдэлмэрилжэ һураха үнэхөөр хүсэ[л]
тэй байһан дээрэһээ үшөө ехэ юумэ дул[ды]
дахань сохомтой. Һуралсаха гээшэ ха[а]
шье орой бэшэ байдагынь элитэ. Энэ ха[да]
нютагайшье, мүн центральнашье хүтэл[бэ]
рилхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хабаадана.
тэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай[н]
дүнгые үдэр бүхэндэ гаргажа байгаа һа[а]
ажал-ябуулгынгаа үрэ дүнгүүдые хол[о]
ба анхаралтайгаар шэнжэлэн үзэжэ бай[һа]
һаань ехэл туһатай байха һэн гэжэ нү[хэр]
Сталин бидэнэртэ нэгэнтэ бэшэ хэл[ээ]
байха юм. Хүтэлбэрилэгшэдһөө хадаа [ма]
най үедэ ямаршье хэрэг ажал дээрэ ех[э]
юумэ дулдыдаха байна. Үнөөхил нэгэн [за]
вод, үнөөхил нэгэн колхоз, үнөөхил нэ[гэ]
эмхи зургаан гү, али албан газар нэгэ [хү]
тэлбэрилэгшын гарта байхадаа нэгэ [ү]
дүн үгэдэг, ондоо хүтэлбэрилэгшын га[р]
тэрэнь нүгөөдэһөө һайн байбалынь, нил[ээд]
гүй һайн үрэ дүнгүүдые үгэдэг байха[...]
Эрэгтэй гү, али эмэгтэй хүдэлмэри[...]
өөрынгөө ажалай дүнгүүдые үдэр б[үхэ]
гаргадагынь элитэ бэзэ. Үдэр соогоо [...]
шэнээн ажаүйлэдбэриин продукци бү[...]
гээ биб, ажалаймни үрэ дүн ямар бэ [...]
тэдэнэр һонирходог ба мэдэжэ байдаг [бай]
на. Эрэгтэй ба эмэгтэй таряашанай [...]
мүн иигэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тэдэнэй ажа[лай]
үрэ дүн колхозно ажалта үдэрнүүд соо[...]
олодог юм, тиигэжэ ажалта үдэр о[...]
олохын хойноһоо манай эрэгтэй эмэ[гтэй]
колхознигуудай оролдодог байһыень, [...]
хозно деревниин һуудал байдал соо э[...]
хэр гүнзэгыгөөр ороод байһые бид[э]
мэдэнэбди. Мүн хүтэлбэрилхы хү[дэл]
мэрилэгшэд ажалайнгаа үдэр бүх[э]
дүнгүүдые гаргадаг зантай боложо
ажал-ябуулгынгаа үрэ дүнгүүдтэ ёһ[...]
өөрын шүүмжэлэлтэйгээр хандадаг
ложо һураха зэргэтэй. Тиигээ һаа [...]
олохон хүндэтэ нүхэдэй хүдэлмэрид[...]
дүүнүүд үсөөн болохо ба тулажа ер[...]
бүхы ажалнуудые шиидхэхэ ябад[...]
бидэндэ хэрэгтэй мүнөө үеын бол[ше]
вистскэ темпые туйлаха һэмди. Парти [...]
бол өөрынгөө политикаар хүдэлмэ[...]
мнай зүб шугам гаргажа үгэнэ. Бидэнэр[...]
тагай ба центральна эмхи зургаану[...]
хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, [...]
мэри хэхэ өөһэдынгөө шадабариие ба [...]
һайнаар, бүтээсэтэйгээр арад з[...]
үлэмжэ ехэ туһатайгаар хүдэлмэр[...]
ябадалда манай большевистскэ эрмэ[...]
гые хэрэг дээрэ харуулха зэргэтэй[...]
Энээниие манай бүхы һунгагшад [...]
байна гээ һаа таанар зүбшөөрхэ байха [...]
тойт даа.

Верховно Советдэ хэхэ һунгалта [...]
манай арад большевистскэ партида [...]
этигэл найдабаряа үзүүлхэ болон ко[мму]
нистнууд ба партийнабэшэ хүдэлмэри[...]
таряашан ба интеллигенциин стал[...]
блогой кандидадуудые эбтэй эетэ[й]
дэмжэхэ байһандань этигэхэ бүхы [...]
манда бии. Энэ хадаа депутадуудта т[...]
дохо харюусалгые имагтал шанга бо[...]
Тэдэнэр агууехэ арадай этигэл найда[ба]
да хүрэмөөр байха ёһотой ба өөһэд[...]
һунгагшадай этигэл найдабариие хар[...]
ёһотой. (Альга ташалган). Шэнэ һун[...]
хадаа манай арадай үшөө ехээр нэг[...]
жагсаха ба большевистскэ партиин [...]
манай агууехэ, түрэл Сталинай шал[...]
хүтэлбэри доро улам саашаа урагшаа
шаха ябадалдамнай туһа болохонь [...]
гой! (Удаан замхараагүй оваци бо[...]

„Ура!“ гэһэн хашхараанууд гарана[...]
рандаа хүл дээрээ бодоно. „Агу[...]
Сталин мандаха болтогой!“, „Агу[...]
Сталинай үнэн соратник—нүхэр М[олотов]
мандаха болтогой!“ гэһэн уряа ду[...]
гарана).

Манай хүнүүдэй шуһаар олдоһон агууехэ илалта бүхөөр батадхагдаһай гэжэ хэн хүсэнэб, СССР[-эй] арадуудай аюулгүй байдалые хангаха ябадалда хэн эрмэлзэнэб, СССР-эй арадуудай гүрэнэй ашаг ту[һа] ба бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгые хойно хойноһоонь аршалжа байгаа советскэ гадаа[дын] политикые хэн дэмжэнэб, тэрэ хүн коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидаду[удай] түлөө голосовалха байна.

(Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевиг[...]
Партиин Центральна Комитедэй хандалга[...])

Тбилисскэ—Сталинска һунгуулиин округой һунгагшадай суглаан дээрэ Л. П. Бериин хэлэһэн үгэһөө

...уудүүд! Эндэ үгэ хэлэһэн оратор... намайе даншье һаа ехээр магтаба. ...ай үнэн сэдьхэлһээн һанажа бодожо ... нүүнээ хэлэһэндэнь пэжэглээ... һаа, эдэ магталгануудаа пама ...шэнги болоно. Иимэ суглаанууд ...магталар ёhотой болоһон юм гээ ...тиимэһээ энээнине би хүлисэхэ ...ай болоноб. (Зал соохи зон хүдэлрэлгэ ташалган болоно).

...хэдүүд! Таанар бултадаа СССР-эй ... Советэ хэхэ һунгалтануудтай ...уулан бүхы һунгагшадта ВКП(б) ЦК-гэй хандалгые уншаһан байгаа ... ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалга соо ...эй Верховно Советэ хэһэн түрүү ...һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн най... соохи манай тэмсэл ба ажал ...урдын үрэ дүн гаргагдажа, партий... хүнүүдтэй блок хэжэ энэ һунгал... большевистскэ партиин ороһон программа ...нэлгэдэхэй байна.

...эһээ таанадта, миниин һунгагшадта, ... шухам үсөөхэн байна.

...СССР-эй Верховно Советэй энэ һунгал... байһан манай ороной гол ... хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын ... советскэ арадай туйлаһан илалта ... гэжэ бидэнэр бултадаа мэдэнэ ...гэнабди.

...ай Эхэ ороной эрэгтэй эмэгтэй ...һунгалтада ошоходоо манай ... агуу ехэ эмхидхэгшэ нүхэр ... нэрые өөрынгөө зүрхэн соо ...тайгаар хадагалан ябажа, тэ... өөрынгөө ухаан бодолые хан... (Нэрьемэ альга ташалган).

... сэрэг манай оронине гэнэдхээ... хадань, манай гүрэн хүн түрэл... бүхы түүхэ домог соохи эгээл ... хүшэр дайнай шалгалтануудые да... хадань—бидэнэр эдэ бүгэ... манай сэсэмэргэн вождь нүхэр ... уялгатай гээшэбди! (Нэрьемэ ... ташалган).

... ба Сталин хадаа манай гүрэндэ ... дайн болохо юм гэжэ үшөө за... советскэ республика хадаа ороной ... байгуулгын түсэб хараалжа ... үрдэнь уридшалан хараһан бэлэй. ... Сталин хадаа хэзээ нэгэтэ совет... гээшэ дайсан харша империа... гүрэнүүдэй түрилтые дабаха ... болохо юм гэжэ ходо һанажа ... Тэрэ хадаа дайнай аюул тухай ... дайсанине зэбсэг түгэлдэрөөр ... тула бэлэдхэхэ хэрэгтэй гэжэ ... арад зонине һургалаг һэн.

... үеын гол шухала асуудал ... нүхэр Сталин хэлэһэн бай... социалистическэ шэнэ дайнай ... асуудал болоно. Шэнэ дай... нэгэн мэдэгдээгүй ба хойшолон... тухай хэлэгдэнэ бэшэ, ха... дээрээ, тодорхойлон хэлэхэдэ. ... эсэргүү болохо дайнай зайла... аюул тухай хэлэгдэнэ гээшэ».

... Союз хадаа эб найрамдалые ... хойноһоо хэлбэришэгүйгөөр тэмсэлдэжэ байна. Советскэ правительство ... Советскэ Союзтай дай хэхэ, манай ... социализмын байгуулалтые ... гэһэн зорилготой империа... гүрэнүүдэй һанаа бодолые ... бэшэ таһалдуулһан байна. Ста... политикын ашаар Совет... хадаа дайн сэрэг хэхэ ябадал... жэл соо хойшолуулжа шадаа.

...нэр манай дайсадай дохёогоор ... болохо байха ёhогүй гээшэбди,— ...нүхэр Сталин хэлэһэн байна. Эб ...манай хэрэгые хамгаалжа, эб най... дура зоригоо харуулжа, дайса... шунахай бодолнуудые уудалан ... ба дайн сэрэг эхилэгшэ байһан ... элирүүлжэ, бидэнэр өөһэдынгөө ... урагшаа ябаха ёhотойбди. ..., гансал иимэ политика хадаа ... дайсан дайн сэрэгээр бидэндэ ... хадань, СССР-эй ажалша нии... нэгэдэнги лагерь болгон ... аргаболомжо бидэндэ үгэхэ...

... центр дунда, Германида, фа... засаг барижа эхилһэн ба Алас... Японии хадаа сэхэ агресси... сагһаа хойшо дайнай аюул ... ехэ болоһон байха юм. Аюул... хаха ябадалые хамтаараа эм... ба дайн сэрэгые зайсуулхын ... советскэ правительствын хэһэн ... хадаа амжалта олодоггүй һэн. ... ондоо гүрэнүүд агрессинэ ... харгы гаргажа, Советскэ ... дэмжэлгэгүй байгаа. ... демократическа гүрэнүүдэй ... зарим нэгэнэйнь ... оролсохогүй ба «нейтрали... шалтаг баряад, фашистска аг... үдые СССР-тэ эсэргүү дайнда ... оруулха гэжэ һэдэлэг бэлэй. ... сэрэгэй атмосферын халаад бай... Советскэ Союз хадаа өөрынгөө ... политикада үнэн сэхэ ... дайн сэрэгые зайсуулха гэһэн ... саашань үргэлжэлүүлжэ ... барууп Европын тэмэ ... демократическа гүрэнүүдэй ... агрессорнуудтэ хамтын ха... тухай советскэ правительст... дэмжэлгэгүй байгаа. ... правительствын ... байһан юм гэжэ хойноһоо ... событинууд гэршэлээ.

Гитлеровскэ Германи хадаа али нэгэн арсалдаа шиидхэхын зорилгоор бэшэ, харин советскэ байгуулалтые унагаажа, советскэ арад зонине боголшолхо гэһэн бодолтойгоор Советскэ Союзда добтолһониинь мэдээжэ. Зэрлиг муухай дайсанай гэнтын добтолго хээд байхадаа, тэрэнэй түрүүшын амжалтанууд манай гүрэн ба арад зонло үхэлэй аюул асараад байхадань, манай үетэнэй хуби заяанай хэрэг хэдэн зуун жэлээр шиидхэгдэжэ байһан сагта манай вождь нүхэр Сталинай харуулһан тэрэ ехэ эрэлхэг зориг шэнги жэшээе түүхэ домог мэдээгүй юм. Дайн сэрэгэй эхилхэлээр нүхэр Сталин СССР-эй Оборонын Арадай Комиссарай тушаалые эзэлжэ, ороной оборонын түлөө харюусалгые бэе дээрээ даажа абаһан, Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүдые толгойлһон ба тэдэнине дайсанда эсэргүү байлдаануудта найдамтайгаар эрид шууд хүтэлжэ ороһон байха юм. Дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ, дайсан хадаа манай зэргэдэ мэгдүү ба этигэлгүй байдалые тарааха гэжэ һанажа, гэнтын добтолго хэһэнэйнгээ ашаар урагшаа түргэн дабшажа байхадань, нүхэр Сталинай толгойлжо байһан манай партиин Центральна Комитет ба СССР-эй правительство хадаа бишыхашье мэгдэл гаргангүйгөөр дайсан харые бута сохихо хэрэгтэ оронойнгоо бүхы хүсэнүүдые, бүхы арад зонине гульдхахын түлөө эрид сэхээр ороһон байна. 1941 оной июнин 30-да СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй ба СССР-эй Арадай Комиссарнарай Советэй тогтоолой ёhоор «Онсо аюултай байдал гараһан дээрэһээ ба манай Эхэ орондо хара мэхэтэйгээр добтолһон дайсанда харюу үгэхын тулада СССР-эй арадуудай бүхы хүсые түргэнөөр гульдхаха зорилгоор» Гүрэнэй Оборонын Комитет байгуулагдаһан байна. Немецкэ сэрэгүүд Москва шадар шурган орожо ерэхэдэнь ба аюулгүйе сахиха ушарһаа правительственна учреждениинүүд Москваһаа зүүн тээшээ нүүлгэгдээд байхадань, столицын обороные ба Москва шадархи немецкэ сэрэгүүдые бута сохихо операцинуудые өөрөө хүтэлхын тулада (альга ташалган) нүхэр Сталин Москвада үлэһэн байна. (Нэрьемэ альга ташалган).

Эгээл хүндэ хүшэр үедэ, Советскэ Союзда тоотойхон үдэр үлөө гэжэ хилын саадахи хани нүхэд ба хорото дайсадай һанажа байхадань, манай Эхэ ороной ажалшад столицын хуби заяан тухай мэдээнүүдые хүлеэн ядажа байхадань, немецкэ империалистнууд ба тэдэнэй арминуудай зайлашагүй бута сохигдохо тухай нүхэр Сталинай дарүү түбшэн, нугаршагүй этигэлээр дүүрэн үгэнүүд бүхы дэлхэйдэ Москваһаа соностоһон бэлэй (Альга ташалган). Немецкэ эзэмдэгшэд Москва найдабаригүй болоо, тэрэ хадаа бидэнэй гарта байна гэжэ байжа бүхы дэлхэйдэ хашхархадань, дайсанай зарим бүлэгүүд артиллерийскэ буудалгын хэмжээндэ столицада дүтэ орожо ерээд байхадань, 1941 оной ноябрийн 7-ой түүхэтэ үдэр Москвада Улаан площадь дээрэ Верховно Главнокомандалагша нүхэр Сталин Улаан Армиин сэрэгүүдэй парад абажа, манай советскэ зэбсэгэй хүсэн түгэс байһанине шургажа ороһон дайсанда харуулагты, тэрэнэй һүрэг дээрэмшэдые бута сохижо үгы хэгты гэжэ манай армида захиһан байна. Манай оронине эзэмдэхэ гэһэн гитлеровецүүдэй бодолые унагаагаад Москва шадар немецүүдые бута сохиһон ябадал хадаа нүхэр Сталинай түсэбэй ёhоор ба шууд хүтэлбэри доро бэелүүлэгдэһэн байна. (Альга ташалган).

Орёо оньһон стратеги ба тактикатай мүнөө үеын дайнда сэрэгэй наукые шэнэ дээдэ шатада хүртэр үргэхэ хэрэгтэй байгаа. Москва шадар, Сталинград шадар, Кавказда, Курскын тэндэ ба Орёлдо ба бусад олон газарнуудта хэһэн толотомо сэрэгэй операцинууд, Ленинградай героическа хамгаалга, сэрэгэй һүүлшын техникээр хэдэн жэл соо байгуулагдаһан немецүүдэй обороные нуга даралга, японско армине бута сохилго хадаа сталинска полководческо гениин эли тодо гэршэнь болоно үгэнэ. Нүхэр Сталин хадаа советскэ тылые гульдхаха хэрэгые шууд өөрөө хүтэлбэрилжэ байһан, дайн сэрэгэй ябаса дундуур мүнөө сагай шэнэ буу зэбсэгээр Улаан Армине шэнэдхэн зэб сэгжүүлһэн, Улаан Армиин резервнүүдые бэлэдхэлые хүтэлбэрилһэн байна. Улаан Армиин, тэрэнэй зарим фронтнуудай бүхы стратегическа операцинууд хадаа нүхэр Сталинай шууд сэхэ хүтэлбэри доро зохёолдоһон байха юм. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай фронтнуудай оперативна бүхы хүтэлбэри хадаа нүхэр Сталинаар бэелүүлэгдэһэн байна.

Жэшээ болгон Кавказай обороные абаад үзэе. Дайсан кавказска гол хаданууда пэбтэржэ ороод байхадань нүхэр Сталин хадаа Закавказиин республиканууда дайсанай шургажа ороһоной хойшолонгүүлые саг соонь тааж харуулһан бэлэй. Дайсан хадаа Бакуе эзэлжэ, мүнөө үеын дайн сэрэгые хэхэ гол хэрэгсэлһээ — нефтьһээ Улаан Арми ба оронине хаһаха гэһэн аюул хэхэ байгаа. Тэрээнһээ гадна Кавказда немецүүдэй добтолгын эбдэрһэн ябадал Кавказда сэрэгэй-политическэ диверси хэхэ гэжэ бодоһон «нейтральна» зарим гүрэнүүдэй түсэбые эдэһэн байха юм.

Кавказай хада уулын тэндэ немецкэ шэлмэл сэрэгүүдые бута сохиһон ябадал хадаа нүхэр Сталинай түсэбөөр бэелүүлэгдээ һэн. Тэрэнэй заабаринуудай ёhоор Кавказые хамгаалжа байһан Улаан Армиин частьнууд шиидхэхы газарнуудаар тон богонихон болзор соо шэнэдхэн табигдаһан байгаа. Дабшаха зам хаагдажа Владикавказда орохо зам дээрэ немецүүд түрүүшын шанга сохилто абаһан юм (Альга ташалган).

Кавказай арадууд хадаа үхэлэй аюулай урда ерээд байхадаа, аха дүүгэй нэгэдэлые, советскэ Эхэ орондоо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байһанаа харуулаа һэн.

* * *

Манай илалтын условинууд Ленин ба Сталинай байгуулһан советскэ байгуулалта сооһоо үндэһэ абана. Манай ороной ажалшан бүхэнэй сээжэ зүрхэндэ түрэл ба хайратай байһан советскэ засагай хуби заяан хадаа фашистска эзэмдэгшэдтэй хэһэн дайнда шиидхэгдэжэ байгаа хадань советскэ сэрэгшэд фронт дээрэ тиимэ героическаар тулалдаһан, советскэ тыл фронтые тиимэ шэн зоригтойгоор хангажа байһан, советскэ гражданинууд фронтдо туһалха хэрэгэй түлөө өөһэдынгөө хүсэ ба арга-боломжонуудые гамнаагүй гээшэ. Дайн хадаа арадай материальна ба духовно бүхы хүсэнүүдэй айхабтар ехэ шалгалта болоно гэжэ Ленин хэлэгшэ һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда советскэ социалистическэ экономикын гитлеровскэ Германиин экономикодо орходоо булюу байһанинь гүйсэд элирүүлэгдэбэ. Дайн сэрэг болбол советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлэй эбдэршэгүй хүсые мүн баһа харуулаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай илалтын шухала ушарнуудай нэгэнь СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй сталинска эб найрамдал байгаа. (Альга ташалган).

Манай агууехэ Советскэ арад бүхэн тэрэнэй хуби заяан, эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал болбол СССР-эй арадуудай бултанайнь Эхэ ороной—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай бүхы арадуудай хуби заяатай, эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанхай байдалтай холбоотой байгаа гэжэ тодорхойгоор мэдэжэ байгаа. Ами бэеэ хайрлахагүй баатар зоригтойгоор Москва ба Ленинград шадар, Сталинград, Киев ба Минск шадар, казахска, азербайджанска, грузинска, армянска ба манай ороной бусад арадуудай хүбүүд дайлалдаба. Мүн иимэл баатар зоригтойгоор ород, украинска, белорусска ба бусад арадуудай хүбүүд Закавказьедахи республикануудта дайсанине табингүйгөөр Кавказска хада уулые хамгаалһан байна. Манай ороной бүхы арадууд болбол манай илалтые хангаха ябадалда СССР-эй арадуудай сталинска бүлын ехэ аха—агууехэ ород арад болбол шиидхэхы үүргые дүүргэһэн байна гэжэ һайн мэдэнэ. (Нэрьемэ альга ташалган). Тэрэ болбол дайн сэрэгэй үеын шалгалтануудай гол хүшэр хүндые өөрынгөө нюрган дээрэ абажа гараһан байна. Гансал манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөтэй, нэрэ хүндэтэй ба бэеэ даанхай байха хэрэгтэ бэшэ, мүн баһа бүхы болбосон түрүү хүн түрэлтэнине фашистска боголшолгын аюулһаа абарха хэрэгтэ ород арадай хэһэн хэрэг сэгнэгдэшэгүй ехэ.

Дайнай урдашье ба мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ сэсэмэргэн сталинска гадаадын политикын дүүргэһэн агууехэ үүргэ тухай һанаха хэрэгтэй. Фашистска Германитай хэһэн үхэлэй байлдаанда Советскэ Союз бэшэ гүрэнүүдһээ тусгаарлагдаагүй байһанай түлөө, аюулта дайсанда эсэргүү тэмсэл хэхэдээ СССР ба баруун тээхи демократическа гүрэнүүдэй хоорондо сэрэгэй союз хангаһанай түлөө бидэ тэрээндэ уялгатай байнабди.

Гитлеровскэ Германитай болоһон дайнда СССР-эй илалта туйлахада Ленин—Сталинай парти болбол шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн байна. Большевистскэ парти болбол өөрынгөө хүтэлбэрилхы хүдэлмэреэр советскэ байгуулалтада байһан бүхы булюу байдалые гүйсэд хэрэглэхэ ябадалые хангаһан, мүн баһа дайсанине дарахын түлөө манай арадай бүхы моральна ба зохёохы хүсые гульдхажа шадаһан байна. Тиимэ большевистскэ парти болбол өөрынгөө зорилгые дүүргэжэ шадаһан байна. Тэрэ болбол өөрынгөө бүх хүдэлмэридэ өөрынгөө вождиин сэсэмэргэн заабаряар хатуу сэхээр ударидагдажа байгаа. Манай партиин, СССР-эй бүхы арадуудай, манай Эхэ ороной ажалшан бүхэнэй агууехэ зол жаргалынь ...дан—эгээл хүндэ хүшэр шалгалтануудай үедэ советскэ гүрэнине ба арадые нүхэр Сталин толгойлжо байһан ябадал болоно (Нэрьемэ альга ташалган, оваци, бултадаа бодонод).

* * *

Нүхэдүүд! Советскэ арад болбол агууехэ хохидолой сэнгээр илаба. Тиигэбэшье илалтын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанар болбол энэ хохидолые гүйсэд харюулха байна. Советскэ Союзай моральна нэрэ хүндэ болбол амгалан байдалда дуратай дэлхэйн арадуудай дунда хэмжээгүйгөөр ургаа, дэлхэйн державануудай зэргэдэ тэрэнэй авторитет дээрэ үргэгдөө. Дайн сэрэгэй үеын шалгалтануудые үзэһэн советскэ гүрэн болбол үшөө ехээр бүхэжөө, большевистскэ партине тойрон нягта жагсаһан советскэ арадуудай морально-политическэ нэгэдэл үшөө бата бэхи болоо, СССР-эй арадуудай сталинска хани барисаан үшөө ехэ эбдэршэгүй болоо.

Манай илалтын ашаар советскэ гүрэнэй хилэнүүдэй аюулгүй байха байдал баруун тээшье, мүн баһа зүүн тээшье шууд бүхэжөө. Советскэ арадуудай урда улам саашаа зохёохы ажалай ба социалистическэ экономикын болон культурын шэнэ хүгжэлтын үргэн аргаболомжонууд нээгдээ. Теэд бидэнэр нэгэшье минутада дайн сэрэгэй һүүлдэ үлэһэн ба үшөө мүнөө дээрээ усадхагдаагүй хүндэ хүшэр юумэнүүд тухай мартаха ёhогүйбди. Советскэ территориин нилээд ехэ хубинь фашистска бүлүүлигүүдэй добтолгодо дайрагдажа, хооһорогдоһон байна. Дайн сэрэгээр һандаргагдаһан районуудые, городууд ба областинуудые һэргээн бодхоолго һандаргагдаһан заводууд, түмэр харгые һэргээн бодхоолго болбол советскэ арадһаа бага бэшэ хүсэлэлгые эрихэ байна. Бидэнэй урда дайн сэрэгһээ гараһан шархануудаа эдэгээхэ гансал зорилго байна бэшэ, харин ажахын ба культурна байгуулалтые улам саашань хүгжөөхэ зорилго байна. Эрхэ сүлөөгэй ба манай Эхэ ороной бэеэ даанхай байхын түлөө манай ороной ажалшадай үзэһэн хэһалта ба хохидол харюулагдаха ёhотой. Советскэ хүнүүдэй материальна ба культурна хэрэгсэлээрэ элбэг дэлбэг байхые бидэнэр амжаха ёhотойбди. Бидэнэр хадаа дайн сэрэгһээ болоһон хэдэн бэрхэшээлнүүдые үшөө үнгэрөөгүй байнабди. Манай ороной ажалшадта материальна хангалтын талаар үшөө мүнөөшье нилээд ехэ хэһалта тэсэхэ хэрэгтэй болоно. Энээнине үнгэрэн гараха ба манай гүрэнэй мүнөө һаял дабажа гараһан иимэ һандаралтай дайнай хойшолонгые тиимэ хүнгэнөөр усадхаха аргагүй гэжэ хүн болгон ойлгоно. Энэ хүндэ хүшэр замые улэмжэ богони болзор соо ябажа гарахын тулада ехэхэн ажал хэхэ хэрэгтэй. Манай зорилго хадаа ажалай хүсэлэлгые һуладхаха бэшэ, харин олошоруулха фабриканууд, заводууд, колхозууд ба совхозуудта ажалай бүтээсые улам дээшэнь үргэхэ, ажалай советскэ жаяг заршамые улам ехээр бүхэжүүлхэ ябадал болоно. Энээнһээ хойшо советскэ гүрэнэй сэрэгэй-экономическа хүсэн шадалые саашадань бүхэжүүлхэ ябадалай удхашанар үгы болобо гэжэ бодохо болоо һаа алдуутай байна.

Туйлаһан илалтаяа бүхэжүүлхэ гэһэн зорилго бидэнэй үмэнэ табигдана. Фашистска гүрэнүүд бута сохигдоһоншье һаа фашизм гээшэ үшөө дарагдаагүй ба уудалагдажа хаягдаагүй юм, фашизм ба реакциин хара хүсэнүүд үшөө олон гүрэнүүдээр хоргодожо байна гээшые мартажа болохогүй. Шэнэ агресси ба шэнэ дайн сэрэгые бии болгохогүйн тулада зорюулагдаһан советскэ гадаадын политика хадаа уласхоорондын оршон байдалда ... олон бэрхэшээлнүүдтэй ушаржа байһан тухайнь мартажа болохогүй. Эб найрамдал ба аюулгүй байдал тогтоохын хэрэгтэ али болохоор туһалжа, энэ агууехэ хэрэгэй амжалтын түлөө хүсэ ба хэрэгсэлээ гамнангүй оролсожо байхадаа бидэнэр мүн хамта һэргэг байха ёhотойбди.

* * *

Нүхэдүүд! Грузинска арад Советскэ Союзай бусад арадуудта адли манай илалтые туйлахын тула нилээд ехэ хубитаяа оруулһан байна. Мүнөө энхэ амгалан байгуулалтын үедэ бидэнэй үмэнэ, мүн бүхы советскэ арадай үмэнэ тон ехэ зорилгонууд табигданхай. Грузи болбол дайсанай сэхэ добтолгоһоо хохидоогүй гээшэ. Дайнай хойшолон эндэшье бии. Эдэ бүхы хойшолонгые шадаал һаа түргэнөөр гаталжа, урагшаа, ажахы ба культурын шэнэ бадаралта тээшэ түргэнөөр дабшаха—энэ хадаа Грузиин большевигүүд ба грузинска арадай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Грузиин ажаүйлэдбэрине түргэнөөр хүгжөөхэ зорилго, илангаяа хүдөө ажалай олон янза ба орёо бэрхэ байһан ябадал партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэнүүд этигэлнүүдые табина. Саашань нүхэр Берия хадаа ажаүйлэдбэри, хүдөө ажал ба культурна байгуулалтые хүгжөөхэ талаар Грузиин ажалшадай, партийна ба советскэ организацинуудай зорилгонууд тухай тодорхойгоор хэлэнэ.

* * *

Нүхэдүүд! Фашистска Германитай хэһэн дайн сэрэгые илалта түгэлдэрөөр дүүргэлгэ хадаа Советскэ Союзай арадуудые большевистскэ партине тойруулан, агууехэ Сталинине тойруулан, улам бүри нэгэдхэһэн байна. (Альга ташалган). Болохоо байһан һунгалтанууд хадаа коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой дүүрэн илалтые демонстрацилха байһандань ямаршье һэжэг түрэнэгүй. Тэрэ хадаа советскэ правительствын политикые советскэ арадай дэмжэхэдээ нэгэ һаналтай байһанине, Сталинска замаар сэхэ урагшаа ошохо нугаршагүй зоригтой байһаниинь демонстрацилха байна.

Миниин кандидатурые СССР-эй Верховно Советэй депутадта дэбжүүлжэ, үзүүлһэн найдабаринетнай тон ехэ хүндэтэй хэрэ сэгнэжэ, танда үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб. (Альга ташалган).

Үнгэрһэн саг соо хэһэн өөрынгөө бүхы ажалаар би хадаа парти ба арадта үнэн сэхээр алба хэжэ байгааб, агууехэ вождь нүхэр Сталинда ходо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байгааб. Би хадаа мүн саашадаашье социалистическэ Эхэ орондоо алба хэхын тула, нүхэр Сталинай заабаринуудые бэелүүлхын тула өөрынгөө хүсые гамнахагүй байһандам таанарай найдахадатнай болохо. (Альга ташалган).

Советскэ Грузи мандаха болтогой!

Манай агууехэ Эхэ орон мандаха болтогой!

Ленин—Сталинай парти мандаха болтогой!

СССР-эй арадуудай сэсэмэргэн вождь ба багша агууехэ полководец манай түрэл Сталин мандаха болтогой! (бултадаан бодоно, үни удаан үргэлжэлһэн оваци. «Агууехэ Сталин мандаха болтогой!» «Агууехэ Сталинда алдар соло!» «Агууехэ Сталинай үнэн сэхэ соратник нүхэр Берия мандаха болтогой!» «Грузинска арадай инаг хайрата хүбүүн Лаврентий Павлович Берия мандаха болтогой!» гэһэн хашхаралдаан болоно).

* * *

Тэрэ суглаан Тбилисскэ—Сталинска һунгуулиин округой бүхы һунгагшадта, советскэ Грузиин бүхы һунгагшадта хандалга бэшэг абаба.

Суглаанда хабаадагшад тон ехэ баяртайгаар советскэ арадай вождь нүхэр Сталинда амаршалгын бэшэг эльгээбэ.

Омгорхолтойгоор угтаба

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). Бүхы һунгагшад, эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэн, эрэгтэй эмэгтэй таряашан, Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд, советскэ интеллигенцидэ Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалгын радиогоор дамжуулагдаһан дары Кяхта городой ажаүйлэдбэриин предприяти, эмхи-зургаануудаар олон зоной хабаадалгатай митинг, суглаанууд үнгэргэдэбэ.

Тус городой 6-дахи һунгуулиин участогто хүдэлмэришэн, албахаагшад ба интеллигентнүүд—хамта 220 шахуу хүнүүд сугларжа, партиин Центральна Комитедэй энэ хандалгые нэгэн хүн шэнгеэр һайшааба.

Митинг дээрэ историко-краеведческэ музейн директор нүхэр Орлова үгэ абажа, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидатуудай түлөө угаа ехэ баяртайгаар голосовалха байһанаа мэдүүлбэ. Тиигээд саашадаа үгөө үргэлжэлүүлжэ, большевистскэ партиин хүтэлбэри доро манай ороной арадууд советскэ засаг тогтоогоод, оронойнгоо ажахые хүгжөөхын түлөө ба өөһэдынгөө материальна-бытовой байра байдалые дээшэлүүлхын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэһэн байгаа.

Манай большевистскэ парти болбол хүн бүхэнэй ажалые тон зүбөөр сэгнэжэ, үндэр дээрэ тооложо байдаг юм. Энэ ушарые би өөр дээрэһээ жэшээ абан танда хэлэхэдэм иимэ: Би олон жэлэй турша дотор манай историко-краеведческэ музейдэ хүдэлмэрилжэ, научно-шэнжэлэлгэ хэдэг байгааб.

Большевистскэ парти болбол энэ миниин хэһэн ажалда анхаралтайгаар хандажа сэгнэн, намда правительствын дээдэ шагнал—орден барюулһан байха юм. Энэ ушар яһала эли тодо жэшээ боложо үгэнэ.

Удаань залуу һунгагша нүхэр Бальшакова үгэ абаад, ингэжэ хэлэнэ:

—Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалга болбол манай советскэ ороной ажалшан арадай бүхы хүсэ зоригые харуулна гээшэ. Бидэнэр болбол СССР-эй Верховно Советэ хэхэ һунгалтые ажал хүдэлмэринэгөө эрхим түйлалтаар угтаха ёhотойбди.

Би өөрөө февралиин 10-ай түүхэтэ үдэртэ коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой дэбжүүлһэн кандидатуудые—манай Эхэ ороной эгээн үнэн сэхэ хүбүүд басагадай түлөө голосоо үгэхэб. Тиигээд, нэгэн хүн шэнги эмхитэйгээр голосоо үгэхые таанарые уряалнаб.

Манай большевистскэ парти, манай инаг нүхэр Агууехэ Сталин мандаха болтогой!

Агитаторнууд түүхэтэ документые ажалшадта ойлгуулна

КАБАНСК. (Телефоноор абтаба). Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалгые толилһон республиканска хэблэл газетэнүүдые аймагай ажалшад февралиин 4-эй үдэшэ бэрэ хараа таһарһан хойно хүлеэн абабашье һаа, олонхи партийна эхин организацинуудай секретарьнууд болон агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө агитаторнуудые тэрэ дары суглуулжа, энэ түүхэтэ документтэй танилсуулһан байна.

Мүнөөдэр, аймагай центртэхи партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, этигэмжэтэ нюурнуудай болон агитпунктнуудые даагшанарай семинар үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ бүхы һунгагшадта, эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэн, эрэгтэй эмэгтэй таряашан, Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй Флодой сэрэгшэд, советскэ интеллигенцидэ Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалга ойлгуулжа үгэбэ.

Тус семинарта хабаадалсаһан политическэ ба теоретическэ бэлэдхэлтэй хүнүүд арад ниитын дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэрине эдибхитэйгээр хэжэ, хүндэтэй болоһон арба гаран пропагандистнууд болон агитаторнуудые ВКП(б)-гэй айком болбол хүдөө нютагуудтахи партийна ба комсомольско эхин организацинуудта энэ шухалын шухала документые ажалшад арадта гүнзэгыгөөр ойлгуулха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор томилон эльгээбэ.

Мүнөө аймагай колхозууд, МТС-үүд, ажаүйлэдбэриин предприятинууд, загаһанай заводууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдээр энэ түүхэтэ документтэй танилсахын тулада олон тоогой эрэгтэй эмэгтэй ажалшадай хабаадалгатайгаар митингнүүд ба суглаанууд үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрээ Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалгатай танилсажа байнад.

Аймагай ажалшад болбол энэ хандалгые советскэ арадай агууехэ түүхэтэ илалтануудые туйлаһан ябадалай дүн ба манай арадай ажахын улам саашадаа һалбаран мандажа, агууехэ илалтануудые туйлаха замуудыень тодо һонороор ба дэлгэрэнгыгээр харуулһан программата документ гэжэ тоолоно. Энэ хандалгада харюу болгожо, социалистическэ мүрысөөнэй долгин үргэдэнэ. Ажалай үнэр бүтээсэнүүдые туйлалаг стахановецүүд колхозууд ба ажаүйлэдбэриин предприятинуудаар олошоржо байна.

А. ТИМОШИНА.

Ленгорисполкомой пригородно ажахынуудай трестын «Красный выборжец» гэжэ совхоз өөрынгөө дулаан газарта тариһан помидорнуудай эртын ургасые хуряажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хүдэлмэрилэгшэд Е. И. Огурцова ба А. И. Алексеева гэгшэд помидорнуудые суглуулжа байна.

В. Капустинай фото (ТАСС-эй фотохронико).

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө

СЭЛЭНГЭ. (Телефоноор абтаба). Бүхы һунгагшадта, эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, эрэгтэй эмэгтэй таряашад, Улаан Армиин ба Уһан-Сэрэгэй флодой сэрэгшэд, советскэ интеллигенциидэ Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) Партиин Центральна Комитедэй хандалгада зорюулагдаһан митингнүүд аймагай ажаүйлэдбэриин предприяти, эмхи-зургаан болон колхозуудаар олон һунгагшадай хабаадалгатайгаар, политическэ үндэр дэбжэлтэтэйгээр үнгэргэгдэбэ.

Эдэ митингнүүдтэ хабаадаһан эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, албахаагшад ба хүдэлмэришэд ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалгые нэгэн хүн шэнгеэр һайшааха зуураа, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үдэр—1946 оной февралиин 10-да ажалай шэнэ шэнэ амжалтануудые түйлажа ерээд, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө баяртайгаар голосовалха байһанаа мэдүүлнэд.

Февралиин 3-да аймагай центрэй социалистическэ культурын Байшан соо 250 гаран һунгагшад, тэрэ тоодо аймагай эмхи зургаануудай албахаагшад, предприятинуудай хүдэлмэришэд болон дүтын колхозой һунгагшад сугларжа. ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Шевченкын уншаһан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалгые үнэн зүрхэнһөө һайшааба.

Митингдэ хабаадалсагшадай үмэнэһөө ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр Гумпылов, уполнаркомзаг нүхэр Стонис, сэрэгэй частьһаа нүхэр Калита ба бусад халуун үгэнүүдые хэлэжэ, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалгые һайшааха зуураа 1946 оной февралиин 10-да коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө бүхы һунгагшадые голосуудаа үгэхыень уряалбад. Һүүлээрынь Ленин—Сталинай хэрэгтэ үнэн сэхэ эрхим хүнүүдэй түлэдэ нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэхэбди гэһэн резолюци баталжа гаргаа.

Тэрэшэлэн тус аймагай Селендумын моторо-ремонтно заводой коллектив ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалгые нэгэн хүн шэнгеэр һайшаагаад, энэ хандалгада харюу болгон бүгэдэарадай һайндэр — февралиин 10 хүртэр ажалай үндэр бүтээсэнүүдые моторзаһабарилха талаар түйлаха гэһэн бодото уялгануудые абаһан байна.

Аймагай түрүү колхоз болохо Жаргалантын сомоной, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ба Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бүхы членүүд һунгалтын түүхэтэ үдэрые шэнэ шэнэ амжалтануудаар угтахын зорилгоор социалистическэ мүрысөө ургэнөөр үүсхэһэн байна. Мүнөө эдэ колхозой членүүд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ, энэ 1946 оной февралиин 10-да коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө бүхэдөө голосуудаа үгэхөө мэдүүлнэд.

Таатай зохидоор түхеэрэгдэһэн участок

Улан-Удын № 3 һунгуулиин участогһоо СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта хэхэ түүхэтэ үдэртэ гүйсэд һайн бэлэдхэлтэй. (Участково Комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Т. Омельченко).

Агууехэ Сталин багшын портрет, Улаан тугууд ба һунгагшадые коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосовалхые уряалһан лозунг болон плакадуудаар гоёор шэмэгдэһэн уужам ехэ таһалгын дунда һунгуулиин хоёр ехэнүүд урнанууд табигдаһан байха юм. Мүн энэ таһалга соо һунгагшадай голосовалха 6 кабина гүс түстэнь таһалжа түхеэрһэн, тэрээн соонь тумбочка ба стул табигданхай байна.

Мүн түсгаар амаралтын таһалга түхеэрэгдэнхэй. Тэндэнь портредүүд ба лозунгнууд, зөөлэн диван, стулнууд бии байха юм. Һунгагшадай амарха үе соо баян ба патефон наадаха байна.

Гадна, һунгагшадта бюллетень хубаажа үгэхэ таһаг түхеэрэгдэжэ бэлэн болоо.

Участогай агитколлективүүд һунгагшадай гэр гэртэнь ябажа һунгуулиин удхашанар тухай агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ехээр ябуулһан байна. Илангаяа № 2 һургуулиин агитколлектив (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр М. Пазимова), № 3 ба № 6 һургуулиин агитколлектив (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр П. Ческова) халуун эдибхитэйгээр хүдэлмэрилөө.

Мүн участок дээрэ һунгагшадай суглаан 4 дахин болоо. Түрүүшын суглаан дээрэ «Сталинска Конституци хадаа дэлхэй дээрэ эгээл демократическа конституци мүн» гэһэн темээр элидхэл хэгдээ. Хоёрдохи суглаан дээрэ «Ленин болбол эгээн түрүүн СССР-эй Конституциие зохёогшо мүн» гэһэн элидхэл хэгдэһэн байха юм. Һүүлшын хоёр суглаанууд дээрэ сталинска адмирал нүхэр Юмашевай этигэмжэтэн ба алдарта ьрач Анатолий Михайлович Дудинтай уулзалга болоһон байна.

Һунгалта хэхэ үдэр дүүргэхэ уялгануудаа участково комиссиин членүүд хоорондоо хубаарилһан ба мүн бюллетень хубааха болон һунгуулиин участогто журам байгуулхын түлөө, агитаторнуудһаа гадна, бусад эдибхитэд хабаадуулагдаха байна.

Холо гэртэй һунгагшадые асархын түлэ һунгалтын үдэртэ 2 шаргатай морин, нэгэ хүнгэн автомашина дежурилхэ байна. Гадна үбшэнэй ба бусад шалтагаанаар һунгуулиин участогто ерэжэ шадахагүй һунгагшадые гэртэнь машинаар сшожо голосовалуулхын тула түсгаар жаахан урна түхеэрэгдэһэн байха юм.

Агитациин дүн тоогоор бэшэ, шанараар сэгнэгдэнэ

Верховно Соведтэ һунгалтануудта бэлэдхэлтэй дашарамдуулан агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри Хэжэнгын аймагта һүүлэй үедэ айхабтар эршэмтэйгээр ябуулагдажа байна.

Советскэ һунгуулиин системые үргэн ниитэ ажалшадта һайнаар ойлгуулхын түлөө, манай агитаторнууд ба пропагандистнууд бүхы хүсэ шадалаа гаргана. Жэшээлхэдэ, Советскэ сомоной «Зургаанай-Зам» колхозой дэргэдэхи агитколлектив болбол һарадаа хэды дахин эмхитэй һайнаар сугларжа, семинар болон хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Тэдэнэр участогуудтаа гаража һунгагшадай гэр байраар, малшадай фермэнүүдээр ябажа, үнгэрэгшэ январь һарада һунгуулиин дүримээр—43 хөөрэлдөөнүүдые, мүн нүхэр Сталинай ба Молотовой элидхэлнүүдээр болон бэшэ темэнүүдээр 30 занятинуудые хэһэн байха юм. Энэ хөөрэлдөөнүүдтэ ба занятинуудта түс артелиин 177 эрэгтэй ба эмэгтэй колхозникүүд хабаадалсаһан байна.

Мүн «Комсомол», Ворошиловай ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудаар һунгалтын бэлэдхэлэй хүдэлмэри эршэмтэй ба эмхитэй һайнаар табигданхай. Эдэ колхозуудаар һунгуулиин «Дүрим» болоод советскэ һунгуулиин системэ түшаа хэдэн олон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө. Тэрэшэлэн, мүнөө һунгагшадай суглаанууд болодо, тэрээн дээрэ депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй биографитай ба ажал-ябуулгатай һайнаар танилсуулба.

Гэбэшье, аймагай зарим колхозуудаа мүнөө хүртэр агитационно-ойлгууламжын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри тон һулаар ябаһан баримтанууд бии. Жэшээлхэдэ, Дээдэ Хэжэнгын сомоной дэргэдэхи агитпункт мүнөө хүртэрөө орохо гэртэй боложо шадаагүй. Түс сомоной түрүүлэгшэ нүхэр Вишняков ямаршье хэмжээ абаагүй. Мүн «Майн 1» болон «Манай ажал» колхозуудаар улаан булангууд огто үгы. Тэрэшэлэн клубуудынь хүйтэн ба түлигдэдэггүй байха юм. Хэнэйшье мэдэхээр, иимэ клубуудта ямаршье хүдэлмэри ябуулжа болохогүй байна.

Эндэ агитаторнууд тон муугаар агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие ябуулна.

Мүн, Дээдэ-Худанай, Доодо-Худанай сомонууд, Сталинай ба «Ленинэй Зам» колхозуудаар һунгуулиин хүдэлмэри һула байна. Зарим һунгуулиин участогуудаар һунгагшадайнгаа списогые саг болзор соонь зохёожо, олониитын хараха газарта үлгэхэ ябадалые хангажа шадаагүй байба. Һунгагшадай нэрэ обогые, түрэһэн он жэлые буруугаар бэшэхэһээ байтагай олон тооной һунгагшадые список соогоо оруулангүй орхиһон ябадалнууд үзэгдөө.

Ушар иимэһээ, мүнөө һунгуулиин кампаниин шиидхэхы шатада ороод байхада партийна организацинуудай халуун туһаламжаар ойрын хэдэн үдэрнүүдтэ аймаг соохи бүхы һунгуулиин участково комиссинуудай болон агитколлективүүдэй хүдэлмэриие нарин нягтаар шалгажа үзөөд, тэндэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунда зүйлнүүдые түргэнөөр усадхаха хэрэгтэй.

Д. ДОРЖИЕВ, аймгүйсэдкомой дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһагые даагша.

Агитаторнуудай үүсхэлээр

Нүхэр Сафроновой хүтэлбэрилжэ байһан агитпункт дээрэ 20 гаран агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалгые абан сасуу нүхэр Сафронов агитаторнуудай инструктивна зүблөө үнгэргэһэн байгаа.

Эрхим агитатор И. А. Гордичук, В. Л. Зангин, А. Е. Пешехонова гэгшэд тэрэ үдэшэнһөө эхилэн өөһэдынгөө участогууд дээгүүр ябажа нэгэшье айл үлөөнгүй ВКП(б)-гэй ЦК-гэй хандалгые уншажа үгэдэг ба үдэр бүриин газетын һонинуудые дуулгадаг байна.

Чесанын участогта

1946 оной февралиин 10-да болохо СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэриие Хэжэнгын аймагай Чесанын һунгуулиин участогай членүүд ба агитаторнууд аймаг соогоо жэшээтэ һайнаар ябуулна.

Мүнөө тус һунгуулиин участогай гэр байрынь түхеэрэгдэһэн, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд дээр, плакадуудаар гоёгдоһон, радио ба телефон оруулагдаһан байна. Мүн ном дэбтэрнүүд, газетанууд ба журналнууд элбэгээр табигдаһан байха юм.

Эндэхи хүсэдбэшэ дунда һургуулиин багшанарай коллектив болбол агитационно ойлгууламжын хүдэлмэриие эрэгтэй эмэгтэй колхозникүүдай дунда эршэмтэйгээр ябуулжа байна. Түс һургуулиин директор нүхэр П. Дондукова гэгшэ агитколлектив эрхилжэ агитаторнуудай хүдэлмэридэ халуун туһаламжа үзүүлдэг ба түсхай заабаринуудые үгэдэг.

П. СОДБОЕВ.

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ Нюрнбергдэхи процесс

Январиин 30-ай үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 30. (ТАСС). Трибуналай январиин 30-ай үдэшын заседаниин эхин дээрэ түрүүлэгшэ лорд Лоуренс иигэжэ мэдүүлбэ:

Трибунал болбол мүнөөдэр, гэмнэгдэгшэ Гесс гэгшэһээ бэшэг абаа, энээн соонь тэрээнэй талада үгэ хэлэһэн үмөөрэгшэдэ ханаагүй ба өөрөө өөрыгөө үмөөрхые хүсэнэб гэһэн байна. Уставай 16-дахи статьягай ёһоор, гэмнэгдэгшэ Гесс гэгшэдэ үмөөрэгшэ һунгагдаһан байна, энэ сүүд дээрэ үмөөрэгшын уялгые дүүргэжэ ба өөрөө өөрыгөө үмөөрхэ эрхые Гесстэ олгохогүй гэжэ Трибунал тоолоно. Үмөөрэгшэгүй үлэхэ гээшэнь гэмнэгдэгшын интересте бэшэ байна гэжэ Трибунал тоолоно. Тиимэ ушарһаа адвокат Штамерые Роршейдтын орондо Гессэй интересые үмөөрхыень Трибунал томилбо.

Трибуналай түрүүлэгшын мэдүүлгэ соносхоһоной һүүлээр французска гэмнэгшэ Дюбосс болбол плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдтэ гитлеровецүүдэй хандаһан гэмтэ ябадалнуудай документальна баримтануудые харуулжа үргэлжэлүүлнэ.

Дюбосс болбол плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдтэ хандаһан тухай энээнэй урда Трибуналда үгэһэн французска правительствын тоосоондо Трибуналай анхаралые хандуулна. Энэ документһээ мэдэхэдэ гитлеровецүүд болбол үргэлжэлэн һүрдүүлхэ политика ябуулжа плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдэй оронуудые хашахын тула али болохоор сэрэгэй хүнүүдые олоор плендэ абахые хуули бусаар оролдодог байһан байна гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ.

Немецүүд болбол гражданска нюурнууд ба тэрэшэлэн эб найрамдал хэһэлэй һүүлээр сэрэгһээ табигдаад гэртээ бусажа ябагшадые плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдэй тоодо оруулжа абадаг байгаа гэжэ гэмнэгшэ тодоруулна.

Сэрэгэй хүнүүдые немецүүдэй хуули бусаар плендэ абаһан бусад баримтануудые харуулжа французска гэмнэгшэ хэлэхэдээ голландска армиин офицернүүдые арестовалһан тухай хэлэнэ. Тэдэнэр хадаа голландска армиин капитуляцида ороһоной һүүлээр табигдаһан ба тиигээд нэгэ хэды саг болоод плендэ абтаһан байна гэбэ.

Дюбосс болбол немецкэ сэрэгэй машинада ба германиин талада хүдэлмэрилхэ ябадалһаа арсаһан плендэ абтаһан французска сэрэгэй хүнүүдые германска командованиин мүрдэһэн тухай Трибуналда хэлэнэ. Гитлеровскэ засагууд болбол эдэ эрэлхэг хүнүүд тэдэнэртэ аюул ушаруулжа магад гэжэ тоолоод, тэдэниие усадхажа эхилһэн байна. Гэмнэгшэ болбол плендэ абтаһан сэрэгэй хүнүүдые гитлеровецүүдэй элдэб янзаар үхүүлһэн хэдэн олон жэшээнүүдые харуулна.

Энээнэй һүүлээр Дюбосс болбол плендэ абтаһан союзна сэрэгэй хүнүүдые гитлеровецүүдэй мүрдэһэн ба үгы хэһэн баримтануудые харуулжа үргэлжэлүүлнэ. Тэрэнэй уншаһан документнүүд болбол эдэ гэмтэ ябадалнуудта Калтенбруннер, Риббентроп, Геринг ба Кейтель гэгшэдэй хабаадалсаһые гэршэлнэ.

Иигээд трибуналай үдэшын заседани дүүрэбэ.

Январиин 31-эй үглөөнэй заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 31. (ТАСС). Трибуналай январиин 31-эй үглөөнэй заседани французска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Дюбосс гэгшын үгэ хэлэлгээр эхилнэ. Энэ хадаа плендэ абтаһан союзна сэрэгэй хүнүүдые гитлеровецүүдэй бүдүүлигээр усадхаһан тухай документальна баримтануудые трибуналда харуулжа үргэлжэлүүлнэ.

Самолёдуудайнгаа агаарта гэмтэхэдэ парашютаар буужа бээ абарһан союзна лётчигуудые немецүүдэй зорюута алаһан тухай гэршэлхэ документые гэмнэгшэ харуулна. Тэрэшэлэн концентрационно лагерьнуудһаа тэрьедэхые забдаһан плендэ абтаһан союзна сэрэгэй хүнүүдые гитлеровскэ засагуудай хатуугаар репресси хэһэн тухай материалые трибуналда уншажа үгэнэ.

Һүүлээрынь Дюбосс болбол Бельги хотор германска добтолгын үедэ, 1944 оной декабрьда, 129 плендэ абтаһан американска сэрэгэй хүнүүдэй алагдаһан тухай тодорхойлон хэлэнэ. Германиин эзэмдэһэн оронуудта гитлеровскэ засагуудай алалга хюдалгые үйлдэһэн тухай асуудалда ороод, французска гэмнэгшэ болбол Трибуналда һануулхадаа,—баряанда байгшадые үгы хэһэн, арестнүүдые хэһэн, сүүдгүйгөөр зоргоороо аашалһан, тэдэниие концентрационно лагерьта хааһан ба хюдаһан тухай хэлэбэ.

Гэмнэгшэ болбол эзэмдэгдэһэн территоринүүд дээрэ эсэргүүсэлтэтэ хүдэлөөндэ хабаадагшадые тэрэ доронь алаха тухай захирһан Гитлерэй 1944 оной июлиин 30-ай нюуса захиралтые баримта болгон уншана. Энэ приказай ёһоор, ган сал эзэмдэгшэдтэй тэмсэл хэхэдэ хабаадагшадые бэшэ, тэрэшэлэн патриодуудые һайшаан дагаһан нюурнуудые хатуу репрессеэр хэһээхэ ёһотой гэһэн байгаа.

Кейтелиин заабариин ёһоор, ямар нэгэн антигитлеровскэ актда һэжэглэгдэһэн гражданска нюурнууд болбол саг дары усадхагдаһан байха ёһотой байба.

Гэмнэгшэ болбол гитлеровецүүдэй эзэмдэһэн Баруун Европын оронуудай гражданска арад зониие галдан шатааха актнуудые хэбэ гэһэн һэжэгээр олоорынь буудаһан тухай документнүүдые Трибуналда харуулна.

Саашаданъ, Дюбосс болбол Голландидахи эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшадые сүүдгүйгөөр алаһан ябадалда гэмнэгдэгшэ Зейсс-Инкварт гэгшэ харюусалгатай гэжэ заана. Трибуналда харуулагдаһан документнүүдһээ мэдэхэдэ, Зейсс-Инквартын энэ захиралтын ёһоор, Голландида хэдэн олон саазанууд хэгдэһэн байна. Французска гэмнэгшэ болбол тэрэшэлэн Бельги, Норвеги ба Люксембургдахи эсэргүүсэлтын хүдэлөөндэ хабаадагшадые немецүүдэй үгы хэһэн тухай документнүүдые Трибуналда харуулна.

Дюбосс болбол үгынгөө эсэстэ, Францийн элдэб городуудта немецкэ армиин үйлдэһэн хэдэн олон алалга тухай тодорхой удхатай документые Трибуналда уншана.

Иигээд трибуналай үдэшын заседани дүүрэбэ.

Январиин 31-эй үдэшын заседани

НЮРНБЕРГ, январиин 31. (ТАСС). Трибуналай январиин 31-эй үдэшын заседани дээрэ французска гэмнэлтын түлөөлэгшэ Дюбосс болбол дайшалхы ябуулгануудай үедэ городууд ба тосхонуудые эбдэхэ һандаргааха ушар шалтагаанай үгы байхада тэдэнэр болбол эзэмдэгдэһэн территоринүүд дээрэ тэдэниие зорюута эбдэһэн, һандаргаһанай түлөө гэмнэгдэгшэдэй зэмэтэй байһаниие элирхэйлэн баталжаороно. Энээниие баталан гэршэлхын түлөө Роттердам городой гарнизоной буу зэбсэгээ хуряаһанай һүүлээр тэрэ городые һандаргаһан тухай баримта харуулна.

Амгалан байдалтай байһан гражданска арад зониие үгы хэһэн ябадалтай холбогдоһон гэмтэ ябадалые хаража үзэхэдээ, Голландиин бүхэли районие ямаршье уридшалан һануулгагүйгөөр уһанда оруулһан байна, тэрэнэй эсэстэ арад зоной дундаһаа ехэ олон хохидол болоһон байна, гэжэ гэмнэгшэ заана.

Гэмнэгшэ болбол партизануудые үгы хэхэ түшаа 1944 оной майн 6-да гэмнэгдэгшэ Иодлиин гаргаһан приказда Трибуналай анхаралые хандуулна. Энэ приказай хүсөөр бүхэли тосхонууд ба селонууд галдан шатаагдадаг, хэдэ мянган хүнүүд хюдагдадаг байгаа гэжэ гэмнэгшэ хэлэнэ. Гэмнэгшэ болбол жэшээ болгожо хэдэн онсо түсхай гараһан үзэгдэлнүүдые харуулна.

Эсэргүүсэлэй хүдэлөөндэ хабаадагшад 1944 оной сентябриин 30-да Голландиин нэгэн тосхондо немецкэ офицерые бариһан байна. Немецкэ частьнууд болбол тосхондо карательна отряд ябуулба. Бүхы арад болбол церковьто суглуулагдаһан байна. Немецүүд болбол тэрэ офицерые үгэхые эриҕэ. Энэнь дүүргэгдэһэн байна. Немецүүд болбол ямаршье репресси ябуулхагүйбди гэжэ найдуулһан аад, удаашьегүй бүхы баригдаһан эрэгтэйшүүд ондоо тээшээ ябуулагдаха болоно, тиигээд эхэнэрнүүд тосхоноо орхижо зайлаха ёһотой, ушарынь хадаа тосхон һандаагдаха болоно гэжэ мэдүүлбэ. Удаань 150 гэрнүүд шатаагдаһан байна. Үлэһэн хүнүүдэй зарьманиинь буудагдаһан, тэдэнэй дунда эхэнэрнүүд ба хүүгэдүүд байһан байна. Бүхы эрэгтэйшүүдынь концлагерьта ябуулагдаһан байна. Энэ тосхонһоо намнагдаһан 622 хүнһөө мини 32 хүн амиды үлэжэ, Голландиие сүлөөлһэнэй һүүлээр бусажа ерэһэн байнад.

Гитлеровскэ заговоршигуудай түсэбэй ёһоор Францида ба Норвегидэ дайн сэрэгэй үедэ тэрэниие хэхэ шухала байһан ушар шалтагаангүйгөөр хүнүүдые олоорынь алаха ба һандаргааха ябадал олон удаа хэгдэһэн байна гэжэ гэмнэгшэ үргэлжэлүүлнэ. Һүүлээрынь гэмнэгшэ болбол немецкэ солдадууд ба комендантнуудай зүгһөө һуурин зондо зэрлигээр хандаһан ябадалые тооложо, хэдэн олон эхэнэрнүүдые немецкэ солдадуудай хүшэрхэһэн ябадалые заажа, плендэ абтаһан союзна армиин солдадуудта туһалһан арад зониие мүрдэһэн баримтануудые тоолоно.

Преси (Альпын һүзэгтэн хүнүүдэй департамент) гэжэ нютагта эсэсовецүүд болбол эсэргүүсэлэй хүдэлөөндэ хабаадаһан 2 французуудые бэхэржэ ябахадаа, тэдэнэй һамагад ба хүүгэдүүдые барижа абаһан байна. Тэдэниие хутагаар хадхажа шархатуулһан, һүүлээрынь эдэ һамагад ба хүүгэдые пулемёдоор буудажа алаһан байна, гурбан наһатай үхибүүн фермын үүдэндэ низа хабшагдаһан байна. Гэмнэгшэ болбол Орадур гэжэ тосхониие эсэсовецүүдэй үгы хэһэн ябадалые гэршэлһэн нюурнуудай мэдүүлгые харуулна.

Эдэ документальна баримтануудые харуулгаар Трибуналай январиин 31-эй үдэшын заседани дүүрэбэ.

Латвийска, Литовс[ко ба] Эстонско ССР-нүүдэй те[рритори] дээрэ немецко-фаши[стска] эзэмдэгшэдэй хэһэн [хорото] ябадал тухай хэрэг[..] судебнэ процесс

РИГА, февралиин 2. (ТАСС). ... ска, Литовско ба Эстонско ... территори дээрэ немецко... эзэмдэгшэдэй хэһэн хорото ... хэрэг түшаа судебнэ мүрдэлг[а] 1-дэ дүүрэбэ. Февралиин 2-ой ... заседани дээрэ тала-талануу[д] ... лэлгэ болобо. Гүрэнэй гэмн[эгшэ] полковник нүхэр Н. П. Завь[ялов] ... лэбэ.

РИГА, февралиин 3. (ТАСС) ... лиин 2-ой үдэшын заседани ... рэгшэдтэ үгэ үгтэбэ.

Һүүлээрынь, түрүүлэгшэ ... нэгдэгшэдтэ үгэ үгтэбэ. Гэмн[эгдэгшэд] ... кельн, Руфф, Дежон фон-Мо[нтетон], ... тер, Кюппер, Павель ба Бек[кинг] ... өөһэдынгөө гэмые мэдэржэ, ... хүнгэдхэжэ үгэхые сүдһэ ...

Һүүлээрынь, суд болбол при[говор] ... гаха зүблөөндэ ошоно.

ПРИГОВОР

Гэмнэгдэгшэд Руфф, Еккел[ьн], фон-Монтетон, Вертер, Кюппер ... ба Беккинг гэгшэд СССР-эй ... Соведэй 1943 оной апрелиин ... гаһан Указай Нэгэдэхи стат[ьягай] ... һан гэмтэ хэрэгтэ зэмэтэй ... трибунал тоолоод, Латвийска, ... ба Эстонско ССР-нүүдэй тер[ритори] ... түсэтэй байгаа РСФСР-эй Уг[оловно] ... лексын 4-дэхи статья ба РС[ФСР-эй Уго]ловно-процессуальна кодекс[ын] 320-дохи статьянуудые хүт[элбэри бол]гожо приговор гаргахань ...

Еккельн, Руфф, Дежон фо[н-Монтетон], Вертер, Кюппер, Павель, Бек[кинг гэгшэ]дые үлгэн алажа саазалха.

Немецко-фашистска ... ябадал хэгшэд ту[хай] приговор гүйсэдхэ[гдэбэ]

РИГА, февралиин 3. (ТАСС). ... фашистска хорото ябадал хэ[гшэд] ... Еккельн, Дежон фон-Монтет[он] ... гэгшэдые үлгэн алажа саа[залха] ... Прибалтийска сэрэгэй округ[ай] ... Трибуналай гаргаһан приго[вор] ... 3 часта гүйсэдхэгдэбэ.

Талмай дээрэ байгшад при[говорые] ... сэдхэлгые бүгэдөөрэн нэгэн ... һайшаабад.

Венгерскэ правите[льство] бии болгогдо[бо]

БУДАПЕШТ, февралиин 4 ... Венгерскэ радиогой мэдээсэһ[энэй] ... республикын президент Тильди ... болбол национальна суглаан[ай] ... ческэ комиссиин дурадхаһан ... мүнөө национальна суглаан[ай] ... шэ байгаа Паль Ференц ... риин премьер-министрээр т[омилжо,] ... рээндэ венгерскэ правител[ьство] ... болгохые даалгаба.

Һүүлээрынь республикын ... болбол премьер-министр Паль ... табин дурадхаһанай ёһоор ... тавааарынь правительствые т... нэ правительствын членүүд ... үгэбэ.

Тангариг үгэлгын һүүлээр ... ликын президент болбол ... нистртэй уулзажа, һүүлээрынь ... тельствын бүхы членүүдтэй ...

Голландиин предприя[тинууд] дээрэ забастовконууд

ГААГА, февралиин 4. (ТАСС) ... агентство ба голландска газ[етанууд] ... линдиин предприятинууд дэ[эрэ] ... олон забастовконуудай тухай ... Иемейден гэжэ заводто дом[енно] ... вальповщигуудай забастовко ... соо үргэлжэлбэ. Хүдэлмэри[шэд] ... хүлһэ дээшэлүүлхэ тухай эр... һан байгаа, теэд заводой ... эрилтые дүүргэхэ ябадалһаа ... буһалгаа гаргагшадые хүн... роо хүдэлмэрилөө орохые ... бастовкоо болюулхаһаа ... арсаһан ябадалда харюу бол[го] ... пи болбол бүхы буһалгаа ... заводһоо гаргаба. Профсою[з] ... рекциин аашада протест ...

Мүн тэрэ агенствын ... ёһоор, январиин 31-эй ... хүдэлмэришэд ба наборщигу[уд] ... забастовко хэбэ. Тэдэнэр ... вецүүдтэй хамта ажаллажа ... нуудые ударидалгаһаа зайлу[улхые] ... бэ. Розендальдахи заводой ... хүдэлмэришэд хоёрой хоорон[до] ... болобо. Хэрбээ директи ... хүлһыень 25 процент нэм[эхэгүй] ... забастовко хэхэбди гэжэ хү... мэдүүлбэ гэнэ.

Харюусалгата редактор Ц. Г. ГА...

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС, г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС, Улан-Удэ, Унэн) ТЕЛЕФОНУУД, ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—7-89; ответ. секретаря—3-23; отделов: ... и промышленности—7-89; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.). объявлений 2-64 (2 зв.).

Н—00546 Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж ...